Glas zaveznikov

Leto I - Št. 142 — Informacijski dnevnik A. I. S. — Cena 2 liri

TRST, ponedeljek 3. decembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94449

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V splošni listi (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

VOJNA NE SME BITI POLITIČNO SREDSTVO

Truman o pomenu organizacije Združenih narodov - Razprava v ameriškem senatu - Jugoslovanski protipredlog o zaupni upravi mandatnih področij

Washington, 3. decembra

V pismu, ki ga je v soboto objavil list ameriške vojske in mornarice, je predsednik Truman napovedal, da bo organizacija Združenih narodov odklonila vojno kot politično sredstvo, kakor so jo v starih časih uporabljali barbari in divjaki.

Truman pravi: «Ko stopamo v dobo najpogubnejših atomskih in elektrotehničnih orožij, je sreča, da med narodi ne vlada samo želja po miru, marveč da smo tudi našli način, kako ga moramo ohraniti in zaščititi.

V organizaciji Združenih narodov imamo orodje, ki smo ga ustvarili, da bo ustavilo napade v samem začetku in posredovalo, kadar bo to potrebno, z mednarodno policijsko silo v sporih, ki bi mogli povzročiti vojno. Že pri sestavi nam organizacija Združenih narodov zagotavlja, da bo služila za rešitev vprašanj, ki bi mogla, ako bi jih enostransko obravnavali, poostriti razlike in povzročiti izzivanja v mednarodnih odnošajih. Posvetili se bomo rešitvi teh razlik. Ta delamo s prepričanjem, da morajo biti medsebojno razumevanje, zaupanje in strpnost temelj naših razgovorov, kakor so bili pri našem skupnem prizadevanju med vojno».

Razpravo v ameriškem senatu za pooblastitev v pogledu aktivnega sodelovanja Združenih držav pri organizaciji Združenih narodov so v petek prekinili, ne da bi prišlo do volitev. Senator Forrest C. Donnell je ves čas zasedanja govoril v prid svojemu predlogu, s katerim zahteva dvetretjinsko večino glasov v senatu za odobritev Trumanovih sporazumov, po katerih bi dali za ohranitev miru varnostnemu odboru na razpolago čete. Načrt zakona namreč določa, da zadostuje večina glasov obeh zbornic.

V nekem radijskem govoru je senator Warren R. Austin, član senatorskih odborov za zunanje zadeve in vojaška vprašanja, zatrdil, da v doglednem času na svetu ne bo sovražnikov.

Sedež organizacije Združenih narodov

Pododbor pripravljalne komisije Združenih narodov, ki zaseda v Londonu in ki ga tvorijo delegati Avstralije, Kube, Egipta, Jugoslavije, Nizozemske, Irana in Kolumbije, je preučeval prošnje raznih mest Združenih držav in Kanade, da bi jih izbrali za sedež organizacije Združenih narodov.

Jugoslovanski delegat pri tehničnem odboru Združenih narodov za zaupno upravo je predložil protipredlog načrtu, ki ga je odbor izdelal za ustanovitev začasnega upravnega sveta. Na seji izvršnega odbora so se ustanovitvi takega sveta uprle Sovjetska zveza Jugoslavija in Češkoslovaška.

Te države vztrajajo pri svojem stališču, ki se opira na dva glavna razloga: prvič, da predlog nasprotuje ustavnim načelom in drugič, ker bi se zakesnila ustanovitev pravega in resničnega Sveta za zaupno upravo.

Protipredlog, ki ga je predložila Jugoslavija, svetuje, naj države mandatarke na prvi glavni skupščini Združenih narodov izdelajo predloge o načinu, kako naj ozemlja pod njihovim mandatom pridejo pod zaupno upravo.

Protipredlog nadalje pravi, da bi se glavna skupščina pri odločanju o tem morala poslužiti posebnega odbora in da bi moral biti takoj za tem ustanovljen Svet za zaupno upravo.

Delegati Velike Britanije so izjavili, da bodo vzeli jugoslovanski predlog v pretres z največjo naklonjenostjo.

Reuterjev dopisnik poroča, da je na sestanku tehničnega odbora glavne skupščine državni minister Noel Baker, britanski delegat pri pripravljalni komisiji Združenih narodov, izjavil, da britanska vlada preučuje zakonski osnutek za uvedbo že pregledanega in izboljšanega Beveredgeovega načrta.

Noel Baker je s to izjavo odgovoril ukrajinskemu delegatu profesorju Menulskemu, ki je vztrajal na tem, da je potreben samo odbor glavne skupščine, ki bi bil merodajen za gospodarska in socialna vprašanja, da ne bi pri pripravljalnih preučitvah teh vprašanj izključili važnih predlogov socialnega značaja, kot se je zgodilo z Beveridgeovim načrtom, ki so ga v Veliki Britaniji pozabili.

Novi ukrepi v Nemčiji

Berlin, 3. decembra

Zavezniški nadzorstveni svet je podpisal tri zakone, ki bodo urejali bodoče gospodarstvo in uvedli strogo nadzorstvo nad ostanki nemškega militarizma.

Prvi zakon prepoveduje vojaške parade in demonstracije ter ustanavljanje bojevniških organizacij. Drugi zakon določa zaplembo in nadzorstvo nad imovino «I. G. Farbenindustrie». Tretji zakon določa kazni za kršitev zakonov o racioniranju plina in elektrike.

Smrtna obsodba Johna Ameryja

London, 3. decembra

«International News Service» javlja, da bodo smrtno obsodbo Johna Ameryja verjetno izvrsili 19. decembra v ječi v Wandsworthu.

Pred sestavo italijanske vlade

Nadaljevanje De Gasperijevih posvetovanj - Sestanek s predstavnikoma socialistične in akcijske stranke - Liberalci mislijo vztrajati na svojem stališču - Truman za revizijo pogojev premirja

Rim, 3. decembra

Ministrstvo kraljevske hiše je včeraj objavilo, da je Regent pozno v soboto sprejel De Gasperija, ki mu je poročal o pogajanjih.

Neki predstavnik šestih vladnih strank je dal po dolgem razgovoru z zunanjim ministrom dopisniku agencije «ANSA» naslednjo izjavo: «Ne moremo trditi, da je De Gasperijeva vlada že sestavljena, ker se dejansko še vedno izpopolnjuje. Lahko pa rečemo, da se bo vlada formirala neglede na odgovor liberalcev. Menim — je pristavil — da bodo liberalci morda bolj ali manj nezadovoljni z novo sestavo, dosegli pa bodo, kar zagovarjajo, namreč razširjenje vladne osnove.

Izgledi na uspeh De Gasperijevih prizadevanj so v teku sobote naraščali in spet padali. Dvakrat je kazalo, da napori voditelja krščanskih demokratov ne bodo imeli uspeha.

Zvečer pa je izgledalo, da seje položaj premak

De Gasperijeva prizadevanja, da bi premagal ovire, ki se postavljajo pri sestavi novega ministrskega sveta, so se v nedeljo popoldne nadaljevala. De Gasperi je sprejel odposlanstvo socialistične stranke. Po razgovoru je socialist Morandi izjavil časnikarjem: «So znatne težkoče, toda izgledi so dobri, De Gasperi je optimist. Najboljše namene imamo, da mu olajšamo pot. Kandidatura socialistov za mesto notranjega ministrstva je v načelu sprejeta in ovire ne prihajajo z naše strani».

Takoj nato se je De Gasperi sestal s predstavnikom akcijske stranke Lussujem, ki je predhodno izjavil časnikarjem, da akcijska stranka ni postavila zahtev v pogledu notranjega ministra.

Sestanek šestih koalicijskih strank, ki bi moral biti včeraj zvečer, so odložili na ponedeljek, da bi De Gasperi lahko dopolnil svoja posvetovanja. Včeraj popoldne se je sestala tudi liberalna stranka. Odvetnik Cattani je izjavil časnikarjem da se bo stranka trdno držala svojega stališča.

Dopisnik agencije «ANSA» v Londonu poroča, da je ameriški veleposlanik Winant v soboto obiskal Bevina, da bi mu razjasnil Trumanove želje, naj ne odlašajo z rešitvijo nujnih vprašanj. Winant je baje pristavil, da je Truman upal, da bodo mir z Italijo sklenili na konferenci petih. Toda po neuspehu te konference ni upanja, da bi bilo to vprašanje kmalu rešeno. Zaradi tega zahteva Truman revizijo pogojev premirja, da bi Italiji tako dali možnost, da takoj prične z uresničevanjem obnovitvenega načrta. Truman meni, da bo tudi Sovjetska zveza brez nadaljnjega škodljivega odlašanja na to pristala.

ZAPISKI

Italijanska notranja politika

V četrtek je bila v Rimu pod predsedstvom Benedetta Croceja, vodilnega italijanskega filozofa, ki je vsa dolga leta kljuboval fašizmu in bil skoraj izključni glasnik tega odpora v Italiji, seja izvršnega odbora liberalne stranke. Na seji je Benedetto Croce podal naslednje poročilo o italijanskem notranje političnem položaju:

«Opozoriti vas hočem na čuden razvoj: iz zadeve, ki je povzročila krizo, hočejo narediti posebno vprašanje.

Vztrajno govorijo in razpravljajo o neki desnici, ki bi rada prevladovala nad neko levico in o neki levici, ki si ne želi toliko enakosti, kakor zakonito nadmoč nad desnico. Zakonito, ker jo zahtevajo v imenu resnične «demokracije», seveda pa te klasične besede ne pojmujejo v našem zahodnem pomenu, marveč v vzhodnem pomenu, ki se igra s pojmi in skuša vtisniti demokraciji znak diktature in totalitarizma. V ta namen tudi pozivajo in priganjajo ljudstvo, naj brani svoje kršene in ogrožene pravice: naj jih brani proti tistemu, ki jih izpoveduje v vsej njihovi pristnosti, medtem ko jih branijo tisti, ki jih s svojim besednim igračkanjem v resnici kršijo in ogražajo. Ne vem in zame ni važno, če ta umetno narejena zmeda resnično služi namenom svojih avtorjev in razširjevalcev. Pravim pa, da je predmet sedanje krize čisto drug in zelo različen. Preprosto bi ga izrazil z naslednjimi besedami: kako doseči, oziroma ponovno doseči mirno in plodonosno sodelovanje med šestimi strankami, ki simbolično zatrjujejo, da imajo parlamentarno večino.

Fašizem je uničil parlament, katerega še nismo mogli vzpostaviti iz razlogov, ki so vsem znani. Upamo, da ga bomo dobili prihodnje mesece, ko bomo izvolili ustavodajno in zakonodajno skupščino. Do takrat pa smo v medparlamentarni dobi, polni nevarnosti, če ne uporabljamo pameti.

Prvič je nastal ta problem pri sestavljanju prve koalicijske vlade v Salernu aprila 1944 pod predsedstvom maršala Badoglia, katere program ni bil ne desničarski, ne levičarski, ne sredinski, marveč je bil program narodne edinosti za izvršitev neodložljivih zadev, ki so jo zahtevale težke razmere, v katerih je takrat živela Italija. Tako smo izrecno preložili na bodoče v ljudskih volitvah izvoljene skupščine ustavne, socialne, gospodarske in upravne reforme; program, na katerega so se z dobro volje zedinile stranke (komunistična stranka je že takrat imela za voditelja Togliattija, ki jo tudi danes vodi), je vseboval tri glavne točke: nadaljevanje in ojačitev vojne proti Nemcem, skrb za ljudsko prehrano in zdravstvo in mučno, toda neizogibno čiščenje. K temu je prišla še prehodna ustanovitev konzulte, ki naj bi podpirala, nadzirala in potrjevala zakonodajno delo vlade.

Pripomniti je treba — kajti to nam utegne tudi zdaj koristiti — da nobena izmed šestih strank ni pojmovala združitve šestih vladnih strank strogo izključujoče, tako da bi v vlado ne mogli priti ljudje, ki niso člani katere izmed šestih strank. In dejansko niso imeli takšni ljudje le treh vojaških ministrstev, to je ministrstva za vojsko, mornarico in letalstvo, marveč smo zaupali finančno in zakladno ministrstvo Quintieriju, ki je bil neodvisen in nekaj podtajništev strokovnjakom izven strank, ki so se dobro izkazali.

Tako je pričela delovati prva vlada obnovljene osvobojene Italije. Za pričetek ni bila potrebna odobritev zavezniških sil, kakor se je zgodilo pozneje z drugo vlado, sestavljeno meseca junija v Rimu, na odobritev katere je bilo treba teden dni čakati. In ta vlada je koristno in mnogo delala, kajti maršal Badoglio — resnica je resnica in jo je treba priznati, pa naj pretiranim strastem prija ali ne — predsedoval vladi z lojalnostjo in popustljivostjo do vseh ministrov, do katerih je bil, razen kakega redkega incidenta, odločno vljuden. V poldrugem mesecu, kar je obstajala ta vlada, so izdelali načrt za konzulto, ki se ne razlikuje mnogo od načrta, ki so ga pozneje uresničili.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Tito dobil zaupnico

Dva zakonska načrta ustavodajne skupščine - Glasovi o novi republiki

Beograd, 3 decembra

Ustavodajna skupščina je včeraj odobrila načrt zakona, ki prepuša določitev oblasti predsednika republike posebnemu odboru, v katerem so predsednik skupščine in šest podpredsednikov, ki predstavljajo poedine federalne edinice Jugoslavije. Odobrili so tudi zakon, ki prepoveduje kralju Petru povratek v Jugoslavijo. Predsednik začasne skupščine je bil izvoljen za predsednika nove ustavodajne skupščine.

Radio Beograd poroča, da je maršal Tito v soboto podal jugoslovanski ustavodajni skupščini ostavko svoje vlade, ki pa je ta ni sprejela.

Člani obeh zbornic novega parlamenta so tako izglasovali Titovi vladi zaupnico.

Angleški komentarji

«Times» posveča novi jugoslovanski republiki uvodni članek, v katerem označuje sedanjo Titovo vlado kot koalicijsko. Med drugim pravi: «Prvič v zgodovini Jugoslavije se je narod aktivno udeležil dela vlade, ki je prenehala biti uradna organizacija, vsiljena od zgoraj. Naloga, ki jo mora rešiti nova koalicijska vlada, je težka. Če se bo goreči domoljubni duh, ki ga je prekalila vojna, znal dvigniti nad poizkuse nestrpnosti, bo dovolj močan, da bo premagal gospodarske in politične težave, v katerih je država».

Liberalni «News Chronicle» piše: «Imamo upanje, da bo kralj Peter znal sprejeti novi položaj ter se bo častno umaknil v zasebno življenje».

Komunistični «Daily Worker» trdi, da «prehaja dinastija Karadjordjevičev v zgodovino ob strani Bourbonov in Romanovičev».

Ob priliki zasedanja jugoslovanske ustavodajne skupščine je preko BBC govoril sin profesorja Watsona-Hugh Seaton Watson, ki je doslej že večkrat ugodno podal svoje osebno mnenje o notranjem razvoju v Jugoslaviji. Watson je govoril o vprašanju okrepitve angleško-jugoslovanskega prijateljstva. Med drugim je dejal: «Najboljše sredstvo za okrepitev prijateljstva med Jugoslavijo in Veliko Britanijo je boljše medsebojno poznavanje. Današnje nerazumevanje so povzročile napake, ki smo jih zagrešili mi in Jugoslovani. Preprečiti moramo, da bi določeni ljudje v Angliji, ki so sovražniki Titove Jugoslavije, kalili odnošaje med našima državama. Isto morajo storiti Jugoslovani».

Watson se je nato obrnil na jugoslovanske poslušalce in dejal:

«Marsikdo izmed vas misli, da smo užaljeni zaradi vašega prijateljstva s Sovjetsko zvezo. To ni res. Vemo, da vas na rusko ljudstvo veža slovanska solidarnost in zgodovinska tradicija. Poznamo tudi vašo hvaležnost do Rdeče armade. Po svoji strani čutimo mi isto. Če bi ne bilo Rdeče armade, bi postali Hitlerjevi sužnji in ne bi mogli popolnoma premagati Nemčije. V naših odnošajih do Rusije so v preteklosti često obstojali nesporazumi. Samo ti nesporazumi so nekoč povzročili vojno med nami in Rusijo; vsi zgodovinarji so si edini, da je bila to napaka, ki bi se je bili morali izogniti. Po drugi strani pa je prijateljstvo med ruskim in angleškim ljudstvom Evropo trikrat rešilo pred napadalci. Vsak nesporazum med njo in med nami bomo kmalu odpravili in naša solidarnost bo ostala.

Marsikdo izmed vas misli, da popolnoma podpiramo reakcionarne elemente v vseh državah in da mislimo intervenirati proti vaši državi z namenom, da bi obnovili stari režim. Tudi to ne odgovarja resnici. To verujejo mnogi vaši reakcionarji. Ustaši mislijo, da smo njihovi zavezniki in da bomo ustanovili katoliški blok proti pravoslavnim narodom, da bomo poživili staro reakcionarno in bratomorno borbo med Hrvati in Srbi: To je laž. Četniki pravijo, da mislimo znova postaviti na oblast Mihajloviča in velesrbsko kliko. Opirajo se na dejstvo, da smo v času, ko položaj v Jugoslaviji še ni bil znan, podpirali Mihajloviča. V zvezi s tem britanska vlada do zdaj še ni ničesar objavila, ko pa bo to storila, bo konec špekulacij teh ljudi.

Ne verjemite ustaškim in četniškim ljudem. Zavestni Goebelsovi priganjači so. Opozarjamo tudi vse nezavestne Goebelsove priganjače, ki ponavljajo Goebelsove besede o propadu Anglije, domovine bogataških lordov, kapitalističnih tatov in monarhističnih klik. Marsikdo izmed vas govori o teh stvareh in jim verjame, ne vedo pa, da s tem pomagajo nacističnim priganjačem. Marsikdo, ki med vojno ničesar ni storil za zavezniško stvar, hoče danes pokazati svojo lojalnost do nove Jugoslavije, napada Veliko Britanijo, in misli, da se bo s tem prikupil Rusiji. Tudi to je laž. Sovjetska zveza želi živeti v miru in prijateljstvu z Veliko Britanijo. Mogoče je nekaj sovjetskih častnikov in uradnikov, ki sovražno govorijo o Veliki Britaniji in obratno, vendar pa hočeta naši vladi in naša naroda živeti v prijateljskih odnošajih. To so potrdili Attlee, Stalin, Churchill in često tudi maršal Tito.

Med vojno ste nam pomagali pri naših nastopih v severni Afriki in Italiji. Tudi mi smo vam pomagali. Vemo, da ste se v prvih dveh vojnih letih borili sami in da smo vam šele tretje leto dali pomoč. Kljub temu pa ste l. 1944 in 1945 dobili od nas samo po zraku 12.500 ton vojnega gradiva, kar zadošča za oborožitev 150.000 ljudi. To 50-krat prekaša pomoč, ki smo jo v teku vse vojne dali Mihajloviču».

Watson je zaključil z besedami: «Moramo biti in bomo prijatelji».

Sprejem na češkoslovaškem poslaništvu

Češkoslovaški minister v Beogradu Korbel je ob priliki bivanja češkoslovaškega ministra za zunanjo trgovino dr. Rypke v jugoslovanski prestolnici priredil kosilo, katerega so se udeležili maršal Tito, dr. Ivan Ribar, Moša Pijade, Edvard Kardelj in mnogi drugi ministri ter generali.

Minister Korbel je imel govor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo nad obiskom maršala Tita na češkoslovaškem poslaništvu po zmagovitem zaključku bojev jugoslovanskega naroda, ki se je štiri leta bojeval za svobodo in za nastop nove dobe v svoji zgodovini. Izrazil je željo po tesnem sodelovanju med obema državama. Poudaril je sedanji obisk ministra Rypke v Beogradu in trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Češkoslovaško, ki so jo podpisali v sredo in ki predstavlja podlago, na kateri bosta oba naroda zgradila v bodočnosti svoje bratske odnošaje. Minister Korbel je svoj govor zaključil takole: «Naša želja je, da bi bil to le začetek prijateljstva med Jugoslavijo in Češkoslovaško, ki se mora na vseh poljih, tako političnem, gospodarskem in kulturnem vedno bolj utrjevati v obojestransko korist.»

Maršal Tito se je zahvalil za izraze simpatije in za pohvalo, ki jo je naslovil češkoslovaški predstavnik novi Jugoslaviji in njema. Izrazil je lastno zadovoljstvo in zadovoljstvo jugoslovanskega naroda, da ima, lahko ministra Rypko kot predstavnika češkoslovaške republike v svoji sredini prav v času narodnega navdušenja.

Maršal Tito je dejal: «Na zgodovinski dan, ko smo proglasili jugoslovansko republiko, je imela vaša ekscelenca priliko, da vidi navdušenje našega naroda pri dosegi svojih stoletnih želja. Le ozemeljsko smo ločeni. Naši politični, gospodarski in kulturni odnošaji so močnejši od odnošajev, ki slone samo na pogodbah.

Čekoslovanška in jugoslovanska republika si morata v bodoče podati roke in skupno korakati po poti, ker imata obe istega sovražnika. Moramo si zagotoviti našo politično, kulturno in gospodarsko sodelovanje za dobrobit naših dežela!»

BBC poroča, da je francoska ustavodajna skupščina soglasno odobrila brzojavno častitko novi jugoslovanski republiki. Maršalu Titu je poslala bratski pozdrav francoskega naroda.

Kako si argentinski fašisti predstavljajo svobodo Argentincev

(TOŇO SALAZAR v «The Inter-American»)

Važnost sodelovanja z zahodom

Tildy o madžarski politiki - Ripka o sovjetskih interesih na Balkanu - Čiščenje fašistov pred romunskimi volitvami

London, 3. decembra

Radijska postaja v Budimpešti poroča, da je madžarski ministrski predsednik Zoltan Tildy v otvoritvenem govoru pred novim parlamentom izjavil, da vlada upa, da bo priznanje s strani Velike Britanije privedlo do učinkovitih odnošajev med obema državama.

Tildy je pripomnil, da se madžarska vlada dobro zaveda velike važnosti tesnih odnosajev z zahodnimi demokratskimi državami.

V pogledu vprašanja madžarskih manjšin na Slovaškem je ministrski predsednik izrazil upanje, da bo obisk madžarskega zunanjega ministra dr. Janosa Gyocengyoesyja v Pragi pripomogel do sporazuma. Vlada predvideva, da bodo v kratkem nadaljevali diplomatske razgovore s Francijo, Italijo, Poljsko, Turčijo, Avstrijo in Bolrijo.

Češkoslovaška

Češkoslovaski zunanji minister Hubert Ripka, ki se mudi v Beogradu, je izjavil tisku, da ima Sovjetska zveza v Vzhodni Evropi in na Balkanskem polotoku posebne zemljepisne interese, kar je treba tudi upoštevati.

Pripomnil je: «To ne pomeni, da si bo Sovjetska zveza prisvojila te dežele, toda igrati mora tam posebno vlogo. Želimo, da se Jugoslavija nasloni na Sovjetsko zvezo, toda to ne pomeni, da ne smemo imeti mi, enako pa tudi Jugoslavija najtesnejših vezi z zahodnimi velesilami.»

Ripka je nadaljeval: «Sedanja jugoslovanska vlada bo vzpostavila dobre odnošaje s Čehi. Čehi nameravajo razširiti svoj izvoz posebno na Balkanskem polotoku ter se posluževati Donave kot prometnega sredstva, dokler v porušenih krajih ne bodo popravili železnic. Toda Čehi so sklenili tudi praktičen sporazum z Veliko Britanijo. Zaradi pozojil, ki so jih prejeli od Velike Britanije, se trgovina med tema dvema državama razvija bolje kot bi bilo mogoče v sedanjih okoliščinah.»

Minister je nato izjavil, da so se Čehi odločili, da bodo rešili vprasanje manjsin z izmenjavo prebivalstva, ki bo odgovarjalo stevilu Slovakov, ki so zdaj na Madžarskem.

Preostale manjsine bodo morali Slovaki asimilirati, ker je češkoslovaska vlada mnenja, da je večja madžarska manjšina nevarna.

Poljska nota češkoslovaški vladi

Izredni predstavnik poljske vlade v Češkoslovaski je predložil češkoslovaskemu zunanjemu ministru naslednjo noto: «Poljska vlada je iskreno želela in želi ohraniti najboljše prijateljske zveze z vlado češkoslovaske republike. Žal so nasprotujoča si stališča o obmejnih vprasanjih povzročila v obeh državah nesoglasja, ki bi se lahko izpremenila v odprto sovrastvo. Dogodbi v zadnjem času so poostrili to nezdravo ozračje. Za ureditev stanja predlaga poljska vlada, naj obe vladi o tem čimprej razpravljata in preučita vsa vprašanja skupnih koristi za dosego sporazuma, kateremu naj bi sledila prijateljska pogodba, ki si jo poljska vlada zelo želi.»

Romunija

Romunski propagandni minister Constantinescu Jasi je izjavil, da se niso določili dneva romunskih volitev in da ga ne morejo določiti, dokler se fašistični elementi v Romuniji ne bodo naučili, da ne smejo delovati proti koristim države; dodal je, da mora Grozova vlada pred razpisom volitev končati čiščenje fašističnih elementov iz političnega življenja ter iz uprave.

Minister je izjavil, da so dobili stevilni fašisti udobno zatočišče v Maniujevi agrarni in v Bratianijevi narodni liberalni stranki. «Ti dve stranki sta zakonito priznani, vlada pa ju nadzoruje in mogoče ju bo morala prepovedati. Od njunega vedenja je odvisno, če bosta smeli postaviti opozicijske liste pri volitvah; za zdaj nimata nobenega časopisa, ker ga sindikati stavcev nočejo tiskati.

Glavne politične stranke doslejse niso razpravljale o načrtu volilnega zakona — je dejal minister — in ni verjetno, da bi ga vlada odobrila pred enim ali dvema mesecema.»

V soboto se je v Bukarešti pričel kongres romunske socialnodemokratske stranke.

Na otvoritvenem sestanku je govoril voditelj stranke Titel Petrescu o predlogu nekaterih krogov, ki hočejo, da bi socialni demokrati in komunisti šli na volitve s skupno listo. Izjavil je, da je načelno stališče stranke o tem vprasanju, da morajo iti socialni demokrati na volitve samostojno, z ločeno listo. Rekel je, da je to soglasno stališče vse stranke in da so istega mnenja tudi trije socialno-demokratski ministri sedanje vlade.

«Naša stranka — je izjavil Petrescu — želi pošteno in iskreno sodelovati s komunisti v Združeni fronti delavcev, toda do zdaj tega sodelovanja še nismo dosegli.»

Hessu se je vrnil spomin

Duševno bolezen je hlinil iz taktičnih razlogov - Lahouse obtožuje Keitla in Ribentroppa

Nürnberg, 3. decembra

Veliko presenečenje je povzročila na petkovi razpravi izjava Rudolfa Hessa, bivšega namestnika Adolfa Hitlerja, ki je nenadoma izjavil, da je njegov spomin v popolnem redu, četudi njegova sposobnost osredotočenja ni na polni višini.

Taktični razlogi

Pri razpravi je bil prisoten samo Hess, medtem ko so bile klopi za obtožence prazne. Ameriški sodnik Jackson je podprl mnenje britanskega sodnika Fyfea, ki je trdil, da je Hess izgubil pravico na zakonske olajšave v zvezi z zdravstvenim stanjem, ker je odklonil zdravljenje in krvno preiskavo, dokler ne bo razprava končana.

Ko je zagovornik Rohrchedit zastopal svoje mnenje, da njegov varovanec Hess ni sposoben, da bi se branil, je sledniji kazal jasne znake nezadovoljstva. Na vprašanje sodnika Lawrencea je Hess vstal in izjavil, da je njegov spomin spet v redu. Hlinil je izgubo spomina popolnoma iz taktičnih razlogov. Samo njegova sposobnost osredotočiti misli je zmanjšana, nikakor pa ni točna trditev, da bi bil nesposoben braniti se, slediti zaslišavanju prič in jim stavljati vprašanja ali pa celo odgovarjati na vprašanja. Poudaril je, da prevzema vsako odgovornost za to, kar je naredil in kar je podpisal. Vendar pa njegovo prvotno stališče, češ da sodišče ni pristojno za razpravo proti njemu, s to izjavo ni nikakor spremenjeno ali celo preklicano. Do tega trenotka je celo pri razgovoru s svojim zagovornikom hlinil izgubo spomina. Zagovornik je ravnal v dobri veri, ko je trdil, da je Hess izzubil spomin.

Zaradi velikega razburjenja, ki je sledilo tej izjavi, je sodnik Lawrence prekinil razpravo.

Prva priča

Sodni zbor je sprejel zahtevo obrambe, da nastopi kot priča na razpravi bivši vodja nemškega informacijskega urada, general Ervin Lahousen.

Na vprašanje ameriškega polkovnika Johna H. Amena je priča izjavila, da sta bili dve skupini v vrhovnem poveljstvu nemške vojske, ki sta nasprotovali Hitlerju. Eno je vodil admiral Wilhelm Canaris, vodja protivohunske službe; ta skupina je kovala zaroto proti Hitlerju od njegovega stopa na oblast. Po izjavi generala Lahousena je bil admiral Canaris ustreljen po ponesrečenem atentatu na Hitlerja.

Pri izjavah generala Lahousena sta si maršal Keitel in general Jodl večkrat zabeleževala njegove izjave.

General Lahousen je govoril o sestanku, ki je bil v vlaku dne 12. sept. 1939, katerega so se udeležili Hitler, Ribbentrop, Keitel, Jodl, Canaris in priča. Govorili so o Poljski.

«Canaris je ugovarjal nameravanemu bombardiranju Varšave in iztreblenju poljskega naroda s trditvijo, da bo svet enkrat poklical na odgovor nemško vojsko». Keitel je odgovoril, da je načrt že odobril Hitler, če pa bi nemška vojska ne hotela sodelovati, bodo akcijo izvršile SS in druge edinice.

«Ribbentrop je rekel, da je treba požgati Poljsko». Čim je slišal Ribbentrop te besede, se je razburjen obrnil ter se razgovarjal z Goeringom. Pomočnik sodnika Jacksona se je obrnil na priča s vprašanjem: «Ali ste si popolnoma svesten težine svoje izjave?» Lahousen je pritrdil. Priča je izjavila, da je Himmler zahteval od poveljstva nemške vojske, da mu stavi na razpolago poljske uniforme. Kmalu na to so prišle vesti o napadih poljskih oddelkov na nemško ozemlje. Canaris je odkril, da so jetnike iz koncentracijskih taborišč oblekli v poljske vojaške uniforme in z njimi uprizorili napad na radijsko postajo v Gleiwitzu. Pozneje je priča odkrila, da so bili med njimi tudi člani SS oddelkov, ki so jih obenem z jetniki pri napadu pobili. Priča je tudi izjavila, da je maršal Keitel predlagal umor francoskega generala Weyganda, češ da francoska vojska ni popolnoma premagana ter bi se mogla v bodoče spet organizirati pod vodstvom generala Weyganda.

Prisilna izročitev

Sovjetski zvezi

Stockholm, 3. decembra

Preko 400 bivših pripadnikov nemške vojske, ki so bili internirani v mestu Ekajze, so poslali v Trelleborg, kjer jih bodo vkrcali za Sovjetsko zvezo, da jih bodo izročili sovjetskim vojaškim oblastem. To so vsi vojaški begunci, ki so se zatekli na Švedsko. Kot znak protesta proti izročitvi Sovjetski zvezi so napravili gladovno stavko in mnogi izmed njih so se hoteli usmrtiti v trenotku odhoda iz taborišča. Iz poročil je razvidno, da se je več kot 1000 internirancev ranilo, da bi se izognili odhodu. Mnogi so se zatekli v drugo taborišče, kjer so bili zbrani Estonci, Litvanci, Letonci in Nemci. 70 ranjenih Nemcev so morali odpeljati v bolnišnico.

V nekem drugem taborišču v Backanu se je več kot 100 nemških častnikov samih ranilo, da bi se izognili odhodu v Sovjetsko zvezo. Pet ambulanc je vršilo službo med taboriščem in sosednjo bolnišnico.

Razpust štirinajste armade

London, 3. decembra

V soboto je bila razpuščena največja armada v tej svetovni vojni — 14. britanska armada, ki je razbila bajko o japonski nepremagljivosti. Morala se je boriti proti Japoncem, enako pa tudi proti ozemeljskim ovirdm, zahrbtnosti pragozdov, podnebju, malariji in griži. Štirinajsta armada je pobila več kot 120 tisoč Japoncev, sama pa je imela sedemkrat manjše izgube. Imela je najdaljšo bojno črto v vojni; segala je od Bengalskega zaliva do indijsko-burmansko-kitajske meje. V zadnjih desetih mesecih operacij je prevalila več kot 1.600 kilometrov.

Aretacija oswiecimskega poveljnika

Nürnberg, 3. decembra

Agencija B.B.C. poroča, da so ameriške oblasti v Avstriji aretirale zloglasnega Krausena, bivšega poveljnika koncentracijskega taborišča v Oswiecimu na Poljskem. Krausen se je skrival v neki bolnišnici in se izdajal za bivšega interniranca.

Španija in atomska sila

Madrid, 3. decembra

Poročevalec španskega zunanjega ministrstva je uradno zanikal, da bi nemski nacistični znanstveniki, ki so se zatekli v Španijo, tam raziskovali atomsko silo.

Dodal je, da Španija nima niti tako velikih industrijskih niti finančnih pripomočkov, da bi mogla vršiti takšna raziskovanje. Poleg tega so ležišča urana v Španiji pridržana državi in je zaradi tega uporabljanje te rude prepovedano tudi nam.

Sovjetska zveza se oborožuje

Moskva, 1. decembra

Doznava se, da je v načrtu gradnja novih bojnih ladij, letalonosilk, križark, podmornic, torpednih rušilcev in lahkega brodovja za «Rdečo mornarico».

Posebne važnosti so bojne ladje z veliko tonažo, ker poseduje zdaj sovjetska mornarica skoraj samo ladje z majhno tonažo.

Döstler ustreljen

Aversa, 3. decembra

Generala Antona Döstlerja, ki ga je ameriško vojaško sodišče oktobra spoznalo za krivega, da je ukazal ubiti 15 ameriških vojakov, ki so jih marca 1944 ujeli za bojno črto v Italiji, je oddelek ameriških vojakov v soboto ustrelil.

Döstler je prvi nemški general, ki je bil kaznovan s smrtjo zaradi soudeležbe pri vojnih zločinih v zahodni Evropi.

Izjave maršala Smutsa

Captown, 3. decembra

V govoru, ki ga je imel maršal Smuts v južni Rodeziji, je dejal, da je Velika Britanija narod, ki je doprinesel največji delež v zmagi, zmagi, za kar je plačal grenko in strašno ceno.

«Velika Britanija — je dodal Smuts — ima zdaj v rokah dobre karte. Kdor bi mislil, da je zdaj pripravljena prositi miloščino, bi se zelo motil».

Protest ameriških znanstvenikov

Cambridge, 3. decembra

Združenje znanstvenikov v Cambridgu, ki šteje 500 članov, med katerimi so mnogi znanstveniki Harvardske univerze, je zahtevalo, naj ameriško vojno ministrstvo podvzame disciplinske ukrepe proti častnikom ameriške vojske, ki so odgovorni za uničenje petih ciklotronov na Japonskem.

Ciklotron je velika zapletena znanstvena naprava, ki je potrebna za razbitje atoma.

Liberalci in laburisti

London, 3. decembra

Liberalna stranka je predlagala dolgi popravek vloge o graji vlade, ki so jo predložili konservativci in o kateri bodo v parlamentu razpravljali v sredo ali četrtek.

Čeprav so liberalci zadovoljni z nedavnimi vladnimi izjavami o zunanji politiki in upoštevajo težave, ki so nastale zaradi vojne, grajajo vlado zaradi prepočasnega izvajanja demobilizacije in zaradi nepotrebnih stroškov za vojno pripravljenost.

V popravku zahtevajo, naj vlada poda jasno in obširno izjavo o javnem in zasebnem delovanju za odstranitev negotovosti, ki vlada na vsem.

ZADNJE VESTI

Francoska ustavodajna skupščina podržavila francosko narodno banko, Glasovi: 521 za, 35 proti.

Težki boji v provinci Sulijan med vladnimi in komunističnimi četami.

Položaj na Javi zelo napet. RAF bombardirala Bandoeng.

Britansko poslaništvo v Teheranu zanikuje prihod svežih britanskih sil v Perzijo. Kurdi zbirajo orožje in pripravljajo vstaje.

SPORT

OLIMPIJSKE IGRE V EVROPI?

Gustavus Kirby, član Olimpijskega odbora Združenih držav je izjavil v nekem govoru v Filadelfiji, da se bodo morale prihodnje Olimpijske igre vršiti v Evropi, ker finančne razmere ne dovoljujejo narodom, ki se jih hočejo udeležiti, da bi poslali svoje atlete v Ameriko.

Kirby je mnenja, da bodo Olimpijske igre v Londonu ali pa v Švici.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE BODO NAJBRŽE V ŠVICI

Tajništvo mednarodnega Olimpijskega odbora je javilo, da bodo zimske olimpijske igre za leto 1948, najbrže v Švici.

BOKSARSKA TEKMA V FIRENZAH

Danes 3. decembra bo v gledališču Verdi boksarska tekma med italijanskim in evropskim prvakom Musimo in boksačem Bonvinom.

ITALIJA SE BO PRIJAVILA ZA DAVISOV POKAL 1946

Italijanska teniška zveza javlja: V preteklih dneh so objavili nekateri časopisi komentarje o možnosti, da bi se Italija udeležila tekem za Davisov pokal 1946.

K temu pojasnjujejo, da je vodja italijanske teniške zveze že nedavno stopil v stik z mednarodno in angleško zvezo, kateri je poverjena organizacija tekem v Evropi. V teh dneh so brzojavno sporočili v London prijavo Italije za Davisov pokal 1946.

Menijo, da bodo odločitev, ki bo ugodna, sprejeli na seji odbora mednarodne teniške zveze, ki bo 6. decembra v Londonu.

SKLEPI TEŽKO ATLETSKE ZVEZE

Težko atletska zveza je določila, da dva atleta ne moreta imeti v enem mestu več kot dve srečanji v določenih šestih mesecih. Le v izrednih sportnih primerih bodo zvezne sportne oblasti lahko izdale dovoljenje za tretje srečanje.

ITALIJANSKO PRVENSTVO V NOGOMETU

Včeraj je bila v Livornu nogometna tekma v okviru tekem za italijansko prvenstvo med moštvom Livorna in Salernitano. Moštvo Livorna, ki je bilo vso tekmo v premoči, je zmagalo s 3:0.

TRŽAŠKA KRONIKA

SEJA POKRAJINSKEGA SVETA

V soboto popoldne se je sestal pod predsedstvom inž. Gandusia Pokrajinski svet k običajni tedenski seji. Po prečitanju in odobritvi zapisnika zadnje seje in po poročilu dr. Pesante o upokojencih, ki so ostali v službi zaradi vojne, je prisostvoval seji tudi predsednik okrožja odvetnik Puecher, ki je podal nekaj poročil. Naznanil je, da so pretekle dni napravili nekaj ukrepov v korist mestnih uslužbencev in upokojencev, katerim bodo izplačali enkratno podporo, pri čemur bodo upoštevali družinske in službene razmere vseh uslužbencev. Ta izdatek, ki znaša 19 milijonov lir, je določila občina in ga je odobril predsednik okrožja. Zdaj pričakujejo pristanek Zavezniške vojaške uprave za odobritev tozadevnih sredstev. Predlog, po katerem naj bi izplačali mestnim uslužbencem dva tisoč lir mesečno na račun bodočih povišanj, so tudi predložili Zavezniški vojaški upravi v odobritev. Pričakujejo tudi odobritev ZVU za povišanje položajnih dokiad za načelnike mestnih uradov. Odvetnik Puecher je sporočil, da je dekret o ukinitvi mesta pokrajinskega predsednika, podpredsednika in rektorja že pripravljen na podlagi ukaza št. 11.

Nadalje je odvetnik Puecher omenil vprašanje nove uprave ACEGAT-a. Imenovali so dr. Alborghetti-a na mesto komisarja odv. Amigoni-a, ki je odstopil; imenovanje mora potrditi Zavezniška vojaška uprava. Predsednik okrožja je tudi omenil vprašanje o izpremembi pravilnikov, kar je izzvalo nekaj nasprotovanj. Kratko je govoril o vprašanjih, ki so jih predložili Zavezniški vojaški upravi in ki so zelo važna za občino Gradež, in sicer, dovoljenje za ribarjenje v Val Panera in melioracije Fossalona. Za slednje vprašanje je podal dr. Bugatto nekaj pojasnil o pravem stanju ter o pomanjkljivosti sedanje uprave.

V zvezi z novo upravo zavoda za matere in otroke je predsednik okrožja obžaloval, da sta pokrajinsko skrbstvo za nezakonske otroke in protituberkulozna zaščita za mladino ločeni.

Zavezniški vojaški upravi so predložili zanimivo poročilo o načrtu avtomobilske ceste med Trstom in srednje evropskimi državami. To avtomobilsko cesto, ki je velike važnosti, bi lahko zgradili v razmeroma kratkem času, ker je dovolj delovnih sil. Za gradnjo te ceste, ki bi se pričela v Zavlah in bi tekla skozi Trebče, so preračunali izdatek nekaj sto milijonov lir. Z uresničenjem tega načrta bi razbremenili avtomobilski promet v našem mestu, ki je postal kar nevaren.

Svetnik Suban je prosil predsednika okrožja, naj posreduje pri Zavezniški vojaški upravi, da bi se za Božič vsaj enkrat spomnili in pomagali otrokom in svojcem tistih, ki so izgubili življenje pri bombnih napadih.

Med razpravljanjem raznih točk dnevnega reda, je svet prepustil pravni komisiji preučitev predloga za prevedbo mestnih dnevničarjev v stalne nameščence in socialni in pomožni komisiji preučitev predloga za izpremembo bolniških podpor mestnim uslužbencem — dnevničarjem.

Izdajanje osebnih izkaznic

Vse osebe, ki si do zdaj še niso nabavile novih osebnih izkaznic po določenem vrstnem redu, obveščamo, da si jih lahko nabavijo od ponedeljka 2. dec. dalje do 7. dec., in sicer osebe z začetnimi črkami od A do M v ulici San Carlo št. 2; od torka 4. decembra do petka 7. decembra pa osebe z začetnimi črkami od N do Z v telovadnici v ulici della Valle.

Uradne ure so določene od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

Po tem roku ne bodo več izdajali osebnih izkaznic in bo vsak, ki ga bodo zalotili brez legitimacije, odgovarjal v smislu ukaza št. 14.

Zbiranje in prodaja mleka ter razdelitev živinske krme

Da bi uredili zbiranje in prodajo mleka ter razdelitev živinske krme v nekaterih občinah po tistih predelih Julijske krajine, ki jih upravlja Zavezniška vojaška uprava, je Alfred C. Bowman, polkovnik JAGD, višji častnik za civilne zadeve izdal naslednji ukaz, ki ga prinašamo v izvlečku:

Prijava molznih krav

Vsaka oseba ali organizacija, ki ima molzne krave v občini, kjer je ta ukaz po odloku komisarja stopil v veljavo, kakor je tu spodaj predviden, jih mora prijaviti Pokrajinskemu statistično-gospodarskemu uradu za kmetijstvo (Ufficio Provinciale Statistico-Economico dell'Agricoltura) v teku 30 dni, odkar je ta ukaz stopil v veljavo.

Čas za prijave bo predpisal ter javno razlasil v vsaki občini navedeni urad (U.P.S.E.A.)

Oddaja mleka

Od vsake odrasle krave bo treba oddajati povprečno 2 litra mleka dnevno, in sicer ga bo treba oddajati pooblaščenim osrednjim zbiralnicam mleka.

Ustanovitev osrednjih zbiralnic mleka

Vsaka občina bo ustanovila eno ali več osrednjih zbiralnic mleka. Delovala bo pod pogoji, ki jih bo po potrdilu odsekov za javno zdravje ter kmetijstvo pri Zavezniški vojaški upravi določil SEPRAL.

Vsaka osrednja zbiralnica mleka bo vodila natančen seznam vseh potrdil o prejetem mleku ter mlečnih izdelkih, plačanih cen, o tem kako in kam je bilo prodano ter prodajne cene.

Mleko bodo vse kupovale na osnovi 3,5 odstotka masla, ki ga mleko vsebuje. SEPRAL bo po predhodni odobritvi Zavezniške vojaške uprave, od časa do časa določal osnovno ceno, ki jo je treba plačati za mleko, mlečne izdelke in nagrade ter odbitke glede na vsebino masla.

Prodaja mleka

Mleko in mlečni izdelki, ki jih bodo zbrale osrednje zbiralnice mleka, bo naprodaj javnosti po cenah ter po uredbah, ki jih bo izdal SEPRAL, po predhodni odobritvi Zavezniške vojaške uprave.

Razdelitev živinske krme

Molzne krave bodo imele prednost pred vso ostalo živino pri razdelitvi živinske krme vseh vrst.

Razdelitev krme bo mesečna na podlagi nabavnih listkov, ki jih bo izdajalo Kmetijsko nadzorstvo v ozemlju, in na podlagi seznamov potrdil osrednjih zbiralnic mleka, pod različnimi pogoji.

Kazni

Kdor bi prekršil katero koli določbo tega ukaza, bo, če mu bodo dokazali krivdo, kaznovan z globo ali zaporom ali obojim; poleg tega pa se mu lahko zapleni katera koli neprijavljena krava v skladu z določbami tega ukaza.

Določbe glede uveljavitve tega ukaza po občinah

To ukaz bo stopil v veljavo v tistih občinah, ki jih bo okrožni komisar posebej označil. Za datum veljavnosti bo določen dan, ko bo ta ukaz po odloku komisarja stopil v veljavo, kakor je tu spodaj predviden.

Gledališče Fenice

Slovensko narodno gledališče bo uprizorilo danes zvečer od 20. uri Nikodemijevo komedijo v treh dejanjih «Scampolo». Režiser Delak. Igrajo Simčičeva, Starčeva, Sancinova, Nakerst, Modest Sancin, Košič, Flšer in Raztresen. Predprodaja vstopnic pri blagajni gledališča Fenice od 9. do 12. in od 14. do 16. ure.

* * *

Včeraj popoldne je bila v gledališču Fenice otvoritvena predstava Cankar-Delakove «Jernejeve pravice». Zvečer pa so igrali Jurčič-Delakovega «Desetega brata». O obeh predstavah bomo obširneje poročali v naši jutrišnji številki.

Ulice, kjer lahko uporabljajo plin

Od sobote dalje lahko uporabljajo plin stanovalci zgradb, v katerih so uslužbenci «Acegat» nanovo vzpostavili napeljave in ki stanujejo v sledečih ulicah in trgih: trg Umberto, ulica Torri, ulica S. Lazzaro, ulica Zonta, ulica Fabio Filzi, ulica Roma, korzo Cavour, ulica Machiavelli, ulica Torrebianca, ulica Milano, trg Dalmazia, ulica del Lavatoio, Androna Romagna, ulica Romagna, do št. 13, ulica Androna Pauliana, ulica Gaspare Gozzi, ulica Stella, ulica Udine, trg del Belvedere, ulica G. Bocaccio, trg Vittorio Veneto, trg Chiesa Evangelica, ulica G. Corsi, ulica G. Galatti, ulica C. Ghega, trg Libertà, lica L. Ghiberti, ulica C. Rittmeyer, ulica Commerciale, Trenovia, ulica di Scorcola, drevored Miramare, ulica Tor S. Piero, ulica Solitro, ulica Pratello, ulica Apiari, ulica Mirti, ulica Rolaro, ulica Giacinti, ulica Ginestre, ulica Moreri.

PREHRANA

Mast in sladkor. V sredo 5. t. m. bodo začeli razdeljevati po 180 gr masti proti oddaji odrezkov za olje in mast za tekoči mesec; otroci od 0 do 4 let bodo dobili po 500 gr sladkorja, od 4 do 18 let in osebe nad 65 leti po 250 gr sladkorja. Cena masti je 66.60 lir za kg, cena sladkorju 34 lir za kg.

Razdeljevanje testenin. V torek 4. decembra bodo začeli razdeljevati potrošnikom od VI. do XIII. skupine po 1 kg testenin. Cena je določena 21.50 lir za kg.

Razdeljevanje piškotov je od 1. decembra dalje omejeno in jih bodo razdeljevali samo še otrokom od 0 do 4 let in bolnikom.

Dodatki za delavce. Vsi delavci zaposleni pri težkih delih in ki posedujejo dodatno živilsko nakaznico za testenine, lahko dvignejo med 4. in 11. decembrom po 600 gr testenin.

Za bolnike. Od torka dalje lahko dvignejo bolniki, ki imajo nakaznice na bolnike, naslednja živila: sladkor, testenine in riž. Namesto mesa lahko dvignejo v pooblaščenih trgovinah 250 gr jajc v prahu, in sicer na odrezek od 1. do 10. decembra.

Testenine in maščobe za delavske menze. V teku današnjega dneva naj dvignejo pri Živilskem uradu vodje menz testenine in maščobe za tekoči mesec.

Tobak za tekoči teden. Za teden od 3. do 8. dec. bo dobil vsak potrosnik po 20 gr tobaka «Dalmacija» in 2 cigari «Toscani». Za 15 dni v decembru bo dobil vsak potrošnik 2 zavojčka papirčkov ali 1 skatlo cigaretnih tulcev.

Razdeljevanje novih tobačnih nakaznic. Danes nadaljujejo z izdajanjem novih tobačnih nakaznic osebam z začetnimi črkami D, H, I, L. Uradne ure so od 8. do 12. in od 15.

Aretacija tatu avtomobilov

Pred nekaj dnevi je pustil na oglu ulice Carducci in Torrebianca svoji avtomobil Anton Solis, sam pa je odšel po opravkih. Ko se je vrnil, je zagledal v avtomobilu nekega mladeniča, ki je hotel spraviti v tek motor. Mladenič je skušal zbežati, toda ni se mu posrečilo. Aretiral ga je neki stražnik. Na policiji so ugotovili, da gre za 22-letnega Renata Boškina; pri njem so našli več ključev za različne vrste avtomobilov.

GORICA

Tiskovna konferenca pri okrožnem upravitelju

Major Shirk, upravitelj goriškega okrožja, je sklical obicajno polmesečno tiskovno konferenco italijanskih in slovenskih novinarjev v Gorici. Med številnimi zadevami, katere je obravnavala konferenca, je bilo predvsem vprašanje pomanjkanja šolskih knjig na italijanskih šolah. Zavezniška uprava se trudi, da bi knjige prispele v najkrajšem času. Tudi dodatni obroki živil slabotnim otrokom, katere so doslej dobivali, so bili predmet tiskovne konference. Vsem sirotam bodo dajali zavoje Ameriskega Rdečega križa. Zavezniška uprava bo v okviru svojih možnosti skušala doseči, da vojaška oblast izprazni dvorano Goriškega telovadnega društva.

Ukrepe za nadzorstvo mletja pšenice in koruze v mlinih, so izdali edino zaradi onemogočenja odtoka mlevskih izdelkov na črno borzo. O ukinitvi prepovedi o zvišanju najemnin je zavezniška uprava izjavila, da to stvar preučuje in da bodo v prihodnjih dneh izdali tozadevne odredbe. Povišanje plač učiteljem predvideva odredba štev. 15; če so v tem pogledu kakšni nedostatki, tedaj je to odvisno samo od šolske uprave. Glede izplačil pokojnin in invalidnin delavcem, ki stanujejo v področju «B» Julijske krajine, je to zadeva, ki se tiče Zavoda za socialno skrbstvo, ker so vsa ta sredstva na razpolago temu zavodu. Zavezniška uprava se bo za stvar zanimala. Zavod za nezgodno zavarovanje pobira vojno doplačilo na nezgodno zavarovalne prispevke, četudi se je vojna že končala. O tej zadevi vodi preiskavo Zavezniška vojaška uprava v zvezi z razlasom št. 4.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje o zvišanju šolskih taks na tržaški univerzi, prav tako kot tudi o ukinitvi razglasa št. 19. Ker zadeva spada v pristojnost Zavezniške vojaške uprave v Trstu, so odstopili vprašanja tej upravi.

Na vprašanja, ali bodo za božične praznike povečali živilske obroke, je major Shirk odgovoril, da se bo to zgodilo, ne more pa še povedati obseg in značaj tega zvišanja. Pri konferenci so omenili tudi velike zamude, ki jih imajo vlaki, ki prihajajo in odhajajo iz Gorice, kar povzroca posebno delavstvu izgubo dragocenega časa. Zavezniška vojaška uprava bo skušala preučiti tudi vprašanje hitrejšega odpravljanja pregledov potnikov na postaji S. Giovanni di Manzano, ki povzročajo velike zamude pri vlakih v Videm. V čitalnici A. I. S. bi želelo občinstvo razen angleških časnikov, tudi angleške in ameriške ilustracije in revije. Urad A. I. S. bo storil vse, kar je v njegovi moči, da ugodi tej želji.

Mnogo se je govorilo tudi o vprašanju pomoči vojnim povratnikom; članom rodbin padlih partizanov in oseb, ki so bile nasilno vpoklicane v službo nacifašističnih oddelkov. Podvzeli bodo potrebne ukrepe za člane rodbin tistih, ki so umrli v nemških koncentracijskih taboriščih, kakor tudi za tiste, ki so bili vpoklicani v nacifašistične oddelke. Neki časopis je navedel, da hodi po goriških ulicah mnogo bivših častnikov in podčastnikov nacifašističnih oddelkov, medtem ko so drugi že v koncentracijskih taboriščih. Nekateri naj bi bili celo v javnih službah. Major Shirk je izjavil, da ni ugotovljeno, da bi temu bilo tako v Julijski krajini, ki je pod upravo Zavezniške vojaške uprave, zaradi česar ne more biti takšno stanje niti v Gorici. Ob zaključku konference je okrožni upravitelj naznanil, da bo prihodnja tiskovna oknferenca v soboto 15 decembra ob 14.30 uri.

Seja občinskega sveta

Na seji občinskega sveta, ki je bila dne 28. pret. mes., je občinski odbor poleg nekaterih zadev uprave spremenil tarifo za uporabo javnih prostorov in ulic za stojnice, javne zabave, sejme itd. Dosedanje tarife so veljale od leta 1937 ter so zaradi tega popolnoma neprimerne današnjim spremenjenim razmeram, zvišanim cenam blaga in dohodkom tistih, ki takšne prostore uporabljajo za izvrševanje svojih obrti. Prav tako pa niso dosedanji dohodki krili niti majhnega dela stroškov, ki jih ima občina v zvezi z vzdrževanjem teh prostorov.

Občinski svet je obravnaval tudi različna osebna vprašanja občinskega uradništva, posebno pa žalostni položaj, v katerem živijo občinski upokojenci. Medtem ko so druge odredbe Zavezniške vojaške uprave že uredile položaj drugih vrst upokojencev, so občinski upokojenci, kljub številnim prošnjam in vlogam, ostali na starem. Zato občinski upokojenci še vedno prejemajo pokojnine, katere so odredili pred mnogimi leti in ki zdaj zaradi zvišanja življenskih stroškov še daleč ne odgovarjajo ter so v nekaterih primerih naravnost smešne. Da bi jim pomagal, je občinski svet z ozirom na bližnjo zimo v pričakovanju tozadevnih ukrepov Zavezniške vojaške uprave sklenil izplačevati občinskim upokojencem naplačilo na račun pričakovanih zvišanj v višini ene mesečne pokojnine, nikakor ne manj kot lir 500.

Razen tega je sklenil občinski svet prispevati «Tednu za uboge sirote» znesek 20.000 lir. Občinski svet je pozdravil stremljenje okrožnega sveta, ki skuša s to pobudo zmanjšati bedo in pomanjkanje tolikim potrebnim v teh zimskih mesecih.

Obvestilo

Od 30. novembra 1945 dalje, bodo izdajali dovoljenja za prehod čez zahodno demarkacijsko črto za stalno in nestalno bivajoče prosilce v Trstu v Sodnijski palači (Palazzo di Giustizia), soba št. 8 (vhod ulica Nizza).

Dosedanji urad v Prefekturi bo omenjenega dne prenehal s svojim delovanjem.

Major Harari, novi voditelj urada A.I.S. v Gorici

Naše mesto je zapustil stotnik vojske Združenih držav, Jerome A. Stern, voditelj urada A.I.S., katerega je vodil več kot štiri mesece z velikim uspehom. Na njegovo mesto prihaja major Victor Harari, častnik britanske vojske.

Cena naravnega mleka

«Sepral» javlja, da je določil ceno naravnega mleka z veljavnostjo od 1. dec. na lir 15 za liter franko zbiralnica; lir 16.50 za porabo v krajih proizvodnje in lir 18 v mestu.

Delavski dopusti

Na postavljeno vprašanje je odgovoril Delovni urad, da pripadajo delavcem (ročnim, nameščencem, javnim in zasebnim) dopusti, kot jih določajo kolektivne pogodbe.

Delovna pogodba v gostinski stroki

Delovni urad sporoča, da je Zavezniška vojaška uprava potrdila kolektivno pogodbo, ki so jo sklenili delodajalci in delojemalci gostinske stroke (restavracije, gostilne, krčme, kuhinje in drugi podobni obrati) v goriškem okrožju.

RADIO

Torek, 4. decembra

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 10 prenos iz Vidma; 12 lahka glasba za godala; 12.25 reproducirana glasba; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 jazz orkester Lutazzi; 14 predavanje; 16 prenos iz Vidma; 18 obvestila svojcem; 18.30 operetna glasba; 19 mladinska ura - Bazovica (slov.); 19.20 razgovor o prosveti (slov.); 19.30 angleška lekcija; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 komorna glasba (slov.); 21 operna glasba; 21.45 glasbeni medaljon; 22.30 prenos iz Vidma; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

Rešitev sobotne križanke št. 19

Vodoravno: 1. Karavanke; 2. opelo; 3. si, ale, Tt (titulus); 4. omot, tour; 5. Pissa; 6. tic; 7. bolha; 8. okov, hlad; 9. Li (litij), avo, Ru (rutenij); 10. šjora; 11. El Bahnasa.

Navpično: 1. Kosovo polje; 2. I. M. (Ivan Mestrovič), ki; 3. ro, op. (opus — delo), bo, SB; 4. Apatitovaja; 5. vel; sil, voh; 6. Aletschhorn; 7. no, CA, al, Aa; 8. tu, ar; 9. Estremadura.

MALI OGLASI

MOŠKI ali ženski plašč ter moško obleko, prodam. Piazza Perugino 2/IV. desno. 44733 M

TRGOVCI!
Za nabavo večjih količin
BOŽIČNIH DREVES.
se obrnite na
UIVOD - Trst, ulica Torrebianca št. 8/III - telefon 8000

Kdor oglašuje, ta napreduje

«UIVOD»
UVOZNI IZVOZNI ZAVOD zadruga z o. z.
JE PRESELILA SVOJE PROSTORE
v ulico TORREBIANCA štev. 8-III nadstropje - Telefon 8000
(Prej ulica Torrebianca št. 29)

Uboga človeška pamet

Ljubavna pisma Hitlerju - Nacistična «nadomestna vera»

Adolf Hitler je prejemal prismojena pisma z vseh petih kontinentov. Najbolj neumno pa je gotovo pismo, ki so ga zavezniki našli med Hitlerjevo korespondenco in ki ga je pisala neka Škotinja. V pismu ga imenuje «moj najdražji».

To pisanje iz Glasgowa je načečkano na moder pisemski papir. Najprej pripoveduje, da je imela Škotinja privid atentata na Führerja, ki so ga napravili trije tujci. Pismo se končuje: «Prosim, pazi se, moj junak. Imeti moram Tvojo osebno varnost. Kako bi te potolažila? Vsa sem v tvojem objemu». Pismo ima podpis: «Tvoja mala Frau Jean».

Črna mapa, ki so jo rešili izpod ruševin kancelarske palače v Wilhelmstrasse, vsebuje uradne podatke o tej čudni ljubezni.

V njej je poročilo glasgowske policije glavnemu stanu Gestapo, ki označuje odpošiljateljico pisma kot hčerko ugledne družine, ki je poročena z nekim poslovnim človekom. Poročilo tudi omenja, da je ta žena znana «po svojem čudaškem in ekscentričnem obnašanju».

Ne tako čudna, vsekakor pa tudi nenavadna so bila pisma, ki jih je Hitler prejemal v času, ko je napadal Avstrijo, Češkoslovaško in trpinčil nemške Žide, od Američanov.

Iz Charlottesvilla je leta 1938 prišel radiogram, v katerem je bilo rečeno, da «večina ameriškega prebivalstva odobrava vaše stališče v pogledu Židov».

„Ersatzreligion"

V zadnjem času pa so poleg Hitlerjevih ljubavnih pisem našli še druge dokumente. Zanimive so n. pr. listine, ki kažejo, da so nacisti iznašli in razvili nekako nadomestno vero, po kateri naj bi po božje častili Hitlerja. Krst naj bi se po novi veri izvršil s krvjo, prisege pa bi polagali po vzorcu priseg iz «Mein Kampfa». Dokumente je te dni popisal dr. Edmund A. Walsh, prorektor univerze iz Georgetowna.

Dr. Walsh, ki je zdaj posebni svetovalec v uradu predsednika sodišča v Nürnbergu, je dejal, da bi nemška zmaga pomenila popolno nadomestitev katoliške, protestantske ali židovske vere z novo nacistično «vero».

Walsh sicer ni hotel objasniti nobenih podrobnosti o izsledkih in raziskovanjih, ki so ga vodila od lanskega avgusta dalje po vsej Evropi, dejal pa je, da mu dokazi popolnoma zadostujejo.

Izjavil se: «Moja naloga je, da to pravno dokažem. Ne sicer na način, ki bi kazal kakršno koli strast ali maščevalnost, marveč tako, da bo preneslo vsako pravno preizkušnjo in bo ohranjeno zgodovini».

Dr. Walsh je tudi omenil, da so njegove preiskave ugotovile veliko versko preganjanje. Dva tisoč osem sto katoliških in protestantskih duhovnikov je postalo žrtev tega preganjanja. Umorili so jih v zloglasnem taborišču Dachau.

Vsekakor Hitlerju ni uspelo izvršiti tistega, kar je nameraval leta 1933, ko je dejal: «Zagotavljam vas, da tudi jaz želim, da bi v nekaj letih uničil cerkev. Gnila in pokvarjena je skozi in skozi. Treba je samo udariti in vsa stavba se bo zrušila... Njeni dnevi so šteti».

GOSPODARSTVO

Zavezniške zasedbene oblasti na Japonskem so podvzele potrebne ukrepe za obnovo proizvodnje zlata. Ukrepi niso v zvezi z reparacijami, temveč z ukrepi za zaščito japonske valute. Med vojno je Japonska zanemarila proizvodnjo zlata, toda 155 rudnikov še vedno deluje. Upajo obnoviti delo tudi v drugih rudnikih. Japonska proizvodnja zlata je dosegla vrhunec leta 1939, ko so pridobili 56 ton. Lansko leto so pridelali samo 5 ton.

Ureditev plovbe po Renu bo predmet sestanka, katerega se bodo udeležili častniki zasedbene uprave v Badenski, Hessenu, Palatinu in Prusiji.

Obnovili so letalski promet med Johannesburgom in Londonom. Prvo letalo «Springbock» je rabilo za polet 63 ur.

Prehranjevalni položaj v Spanji je zelo slab, četudi se ni Spanija udeleževala vojne. General Franko je izdelal načrt za izboljšanje prehrambenega položaja, ki je postal kritičen zaradi slabe žetve in zmanjšanega uvoza.

Švedska vlada zahteva vojno škodo od Nemčije, češ da je Nemčija kršila med vojno njeno nevtralnost. Zahtevek znaša 2.527.829 švedskih kron. Zahteve zaradi izgube vojne mornarice in posadk niso vštete. Švedska je v vojni izgubila 235 ladij in 1374 mornarjev. Potopitve so delno nadoknadili z dviganjem ladij in gradnjo novih.

Obnova prometa med Francijo in Italijo je že tako napredovala, da so mogli na progi med Milanom in Parizom uvesti redni promet s spalnimi vozovi. Spalni vozovi obratujejo trikrat na teden, iz Milana v sredo, petek in ponedeljek, iz Pariza v torek, petek in nedeljo. Pot traja nekaj manj kot 20 ur.

Omejitev izvoza koruze je javilo ameriško poljedelsko ministrstvo. Izvoziti bodo v zadnjem trimesečju 1945 samo 1.600.000 stotov v one predele, ki so najbolj potrebni.

Prevozna električna centrala bo začela delovati v Kišinjevu. Kapaciteta znaša 3000 kilovatov. Elektriko oddaja raznim ustanovam.

V zračnih višavah

Ameriška akrobatkinja na trapezu Ernestina Clarke pri skušnji na obalah Floride, odkoder se je podala s slavno skupino akrobatov, ki nastopa v cirkusu Barnum v Združenih državah. Njena vratolomna predvajanja pogostoma obiskovalce presenetijo in zaprepastijo.

Karlo Rosner

IGLA

I.

Na mizi je ležala igla. Čisto navadna igla. Inspektor Brown jo je že neštetokrat pregledoval.

V hotelu Savoy je bil izvršen umor. Zelo zapletena stvar, ki so jo zaupali inspektorju Brownu, da jo reši.

V sobi št. 63, tretje nadstropje, so našli zadavljenega moškega. Samomor očividno ni bil, kajti njegov vrat je bil zelenkastoplav — zadavljen. In v goltancu mu je tičala en cm globoko zabodena igla.

Žrtvi je bilo ime Knight, vselila se je v sobo en dan poprej. Desno in levo nje ni nihče stanoval.

Ko so zjutraj našli zadavljenega Knighta, so bila vrata odklenjena, balkonska vrata pa odprta. Morilec je vsekakor prišel v sobo, nemotemo opravil svoje delo in odšel. Med 8. uro zvečer, ko se je vselil Knight in med 10. uro zjutraj, ko je sobarica hotela pospraviti sobo.

Inspektor Brown si je še enkrat ogledal sobo, kjer se je izvršil zločin. Bila je navadna hotelska soba z običajno opremo. Sledi pa nobene.

Stopil je na balkon. Nad seboj je videl okno. Mogoče, da je morilec stanoval nad balkonom v 4. nadstropju.

Šel je v zgornje nadstropje, tam pa je zvedel, da je v sobi prebival en teden profesor Corvin, starejši gospod, ki se je še isti dan, ko so našli Knightovo truplo, odpeljal.

Inspektor Brown je polagal vsa svoja upanja v iglo. Igla, zabodena v vrat zadavljenega, je pomenila, da nima opravka z navadnim morilcem, temveč s čudakom, če že ne z norcem ali z morilcem, ki ne ubija ljudi zaradi denarja, ampak samo zaradi strasti.

Obiskal je Knightovo družino, ki je stanovala v bližnjem mestecu. Zvedel je, da je bil Knigt odvetnik, da pa družina ni vedela za posebnega sovražnika, ki ga bi iz maščevalnosti ali katerega koli drugega vzroka ubil.

Tudi profesorja Corvina je hotel izpraševati, toda ni ga mogel izslediti.

Inspektor Brown je videl, da je edina rešitev, čakati na drug umor, na drugo žrtev, ki bo imela v vratu podobno iglo. Druge možnosti vsaj za enkrat ni bilo.

II.

Minilo je teden dni, ko je bil na svojem stanovanju umorjen trgovec Pool. Ko je policija našla iglo, zabodeno v njegovem vratu, je takoj poklicala inspektorja Browna.

Brez dvoma isti morilec. Igla, ki je tičala v njegovem vratu, je bila prav tako velika in iste kakovosti, kot ona, ki je bila v vratu odvetnika Knighta.

Poolova žena je s tresočimi se rokami pokazala pismo:

— To je prejel moj pokojni mož en dan pred umorom!

Brown je čital:

— Jutri bo zadnji dan vašega življenja.

Pismo je bilo brez podpisa in natipkano s pisalnim strojem.

Žena je še ihte dejala inspektorju, da sta se oba smejala pismu in imela za nepotrebno obvestiti o tem policijo.

— Je vaš pokojni mož imel sovražnike?

— Sovražnike — je pomislila; — ne. Razen če nimate za sovražnika mojega prvega moža.

— Vaš prvi mož? Kje pa je?

— Že tri leta v norišnici. — Žena je pri teh besedah prebledela.

— Kaj vam je? — jo vpraša inspektor.

— Nič. Samo spomnila sem se, da je prišel v norišnico, ker je strastno zbiral igle in zabadal jih je, kamor koli jih je mogel.

Norišnica je bila na Škotskem. Se isti dan je inspektor Brown zvedel, da je ljubitelj igel, prvi mož gospe Pool, zbežal pred mesecem dni iz norišnice.

Torej je le pravilno slutil. Z norcem je imel opravka. Brez dvoma se bo maščeval nad vsemi, ki so ga spravili v norišnico. Odvetnik Knight je že bil zadavljen, tudi trgovec Pool, drugi mož moriločeve žene.

Časopisi so objavili opozorilo, naj se vsakdo prijavi policiji kdor koli bo dobil listek s pretnjo, da bo ubit.

III.

Pri policijskem inspektorju se je javil Hall. Pokazal mu je listek, na katerem je bilo s pisalnim strojem napisano, da bo jutri zadnji dan njegovega življenja.

Brown je zvedel, da je tudi Hall bil vzrok, da so notoričnega morilca pred leti spravili v norišnico. Bil je ena izmed glavnih prič.

Na policiji so se dogovorili, da bo ves prihodnji dan čuval Hallovo hišo kordon detektivov. Tako bo Hall na varnem in morilca bodo lahko ujeli, še preden bo lahko prišel do svoje tretje žrtve.

Policijskemu inspektorju pa se je ta dan javil še en možakar. Pokazal mu je listek, na katerem je bilo s prav istim pisalnim strojem, kot na prvem listku, napisano, da bo jutri zadnji dan njegovega življenja.

Brown je novodošleca zasliševal, toda ni mogel najti nikate zveze tega možakarja z moriločevim življenjem.

Inspektor Brown je nekaj sumil, toda ni vedel, če so njegove domneve opravičene.

— Veste, danes se mi je še nekdo javil s takšnim listkom.

— Res?

— Da. Tudi na njegovem listku je bilo napisano, da bo jutri zadnji dan njegovega življenja.

— In kaj ste ukrenili? — je napeto vprašal možakar.

Inspektor mu je povedal.

Možakar je malo pomislil in vprašal:

— Ali me ne bi mogli poslati k mojemu sotrpinu? Ta dan bi lahko skupaj preživela na njegovem domu. Saj deliva isto usodo.

To je samo še potrdilo inspektorjev sum.

— Nekaj nenavadnega vas bom prosil, — je dejal inspektor Brown.

— Prosim?

Slecite se v sosednji sobi, dajte mi skozi vrata svojo obleko.

Možakar je skomignil z rameni in šel v drugo sobo. Skozi priprta vrata je vrgel obleko: suknjo, hlače, čevlje, nogavice, srajco, itd.

Inspektor jo je skrbno pobiral in preiskoval žepe. Ni se motil. V vsakem žepu so bile igle. V listnici je našel igle, celo v škatlici za cigarete.

Telefoniral je gospej Poolovi. Ko je prišla, je skozi špranjo opazovala slečenega moškega. Spoznala ga je. Bil je on, njen bivši mož, morilec, norec z iglami.